

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

Микола АФАНАСЬЄВ

Інструменти міжнародних порівнянь

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	<i>усі</i>
Спеціальність	<i>усі</i>
Освітній рівень	<i>другий (магістерський)</i>
Освітня програма	<i>усі</i>

Статус дисципліни	<i>вибіркова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>

Завідувач кафедри
*статистики і економічного
прогнозування*

Олена РАЄВНЄВА

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *статистики і економічного прогнозування*
Протокол № 5 від 10.11.2020 р.

Розробники:

Серова І.А., к.е.н., доц. кафедри статистики і економічного прогнозування.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри –розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Однією з характеристик ефективності розвитку сучасного суспільства є рівень його економічного зростання. Критерієм такого розвитку виступає здатність економіки підтримувати певний стан протягом відносно довгих проміжків часу. Задля здійснення оцінки ефективності розвитку традиційно використовують порівняльний аналіз на основі базових індикаторів. Оцінити стан та рівень стійкості, провести їх порівняльний аналіз є складною й трудомісткою задачею, яка не знаходить свого остаточного вирішення на сьогодні й потребує постійного удосконалення як методології так й інструментарію.

Вивчення дисципліни «Інструменти міжнародних порівнянь» формує комплекс знань та навичок щодо визначення проблем виміру ознак в загальній схемі міжнародних зіставлень та врахування обмежень за паритетом купівельної спроможності задля коректної аналітичної оцінки існуючого стану розвитку країни.

Вивчення даної дисципліни базується на системі знань, що сформовані в наслідок вивчення базових дисциплін економічного циклу, а саме: статистики, економіки підприємства, міжнародної економіки, економічного аналізу, бухгалтерського обліку, системи національних рахунків (СНР), а також - стратегічного менеджменту.

Об'єктом навчальної дисципліни є система соціально-економічних характеристик країн, що беруть участь у міжнародних зіставленнях

Предметом навчальної дисципліни є сукупність загальних й спеціальних методів статистичного дослідження щодо визначення рівня розвитку країн у відповідності з Програмою міжнародних зіставлень

Метою даної навчальної дисципліни є формування професійних компетентностей щодо здійснення порівняльної оцінки закономірностей розвитку країн у відповідності з наявною інформацією та рівнем її достовірності.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Статистика	Дисципліни (маг-майнори) економічного спрямування, Написання дипломної роботи
Економіка підприємства	Написання консультаційного проекту за результатами науково-дослідної практики
Міжнародна економіка	Написання дипломної роботи
Економічний аналіз	Написання дипломної роботи
Бухгалтерський облік	Написання звітів з переддипломної практики
Система національних рахунків (СНР)	Написання дипломної роботи
Стратегічний менеджмент	Написання дипломної роботи

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність формування інформаційно-аналітичної бази даних, що дає змогу розуміти можливість проведення порівняльного аналізу по країнах	Розуміти загальну схему збирання та обробки даних. Виокремлювати дані, що дадуть змогу проводити порівняльний аналіз. Визначати наявність викривлення даних при побудові макроекономічних показників. Формувати інформаційно-аналітичний базис проблемних питань дослідження
Здатність застосовувати базові методи здійснення міжнародних зіставлень як інструмент оцінки рівня розвитку країн	Знати процес агрегування даних задля відстеження взаємозв'язку показників мікро й макро-рівня Використовувати прямі й другорядні методи здійснення міжнародних зіставлень у відповідності до наявного інформаційного матеріалу. Проводити перевірку макроекономічних показників-індикаторів задля визначення рівня коректності аналітичних висновків.
Здатність формувати вибіркові сукупності, результати обстеження яких спроможні забезпечити необхідну точність даних з мінімальними витратами.	Формувати основу вибірки у відповідності до мети дослідження Визначати види оцінки вихідної сукупності даних при наявності результатів вибіркового дослідження Обґрунтовувати вибір закону розподілу у відповідності до існуючої інформації Підбирати вид відбору даних у відповідності до мети дослідження й наявного обсягу вибірки Виокремлювати особливості роботи з малими вибірками
Здатність виявляти та перевіряти закономірності соціально-економічного розвитку країн	Формувати загальну схему міжнародних зіставлень за ПКС Визначати доцільність двосторонніх або багатосторонніх зіставлень за умов наявної інформації та можливості її порівняння
Здатність розробляти систему доцільних аналітичних оцінок щодо визначення рівня розвитку країн	Виокремлювати переваги й недоліки міжнародних індексів у відповідності з їх призначенням та рівнем похибки визначення Складати ґрунтовні аналітичні огляди за умов коректності порівняльного аналізу

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Аналітичні основи здійснення міжнародних зіставлень

Тема 1. Міжнародні порівняння в системі макроекономічного аналізу

Тема 2. Базові методи здійснення міжнародних зіставлень

Тема 3. Вибірковий метод в практиці міжнародних зіставлень

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти проведення порівняльної оцінки

Тема 4. Міжнародні зіставлення за ПКС

Тема 5. Індеси як інструмент зіставлення інформації по країнах

Методи навчання та викладання

Проблемні лекції, міні-лекції, банки візуального супроводження та презентації. Лекційні, практичні завдання, що моделюють проблемну ситуацію з урахування програмних продуктів їх вирішення. Методи оцінювання: поточний контроль (комп'ютерне тестування, захист ситуаційних завдань, захист домашніх завдань); модульний контроль (колоквіуми); підсумковий контроль (залік).

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають: оцінювання роботи студентів у процесі лекційних, практичних занять; оцінювання виконання ситуаційних завдань; оцінювання виконання самостійної роботи студентів (домашніх завдань) та тестових завдань; проведення модульного контролю.

Критерії поточного оцінювання знань студентів:

Лекції (1 бал):

0,5 – присутність на лекції;

0,5 – активна участь в обговоренні питань лекції.

Практичне заняття (2 бали):

1 – присутність на лабораторному занятті;

1 – активна участь у вирішенні лабораторних завдань.

Ситуаційне завдання (5 балів)

5 – зміст та структура виконаного ситуаційного завдання відповідають меті дослідження, запропонована презентація результатів дослідження та подано аналітичні пояснення й висновки стосовно поставлених завдань; проведено комплексне дослідження та визначено перелік необхідних показників, відповідно до мети ситуаційного завдання; обґрунтовано систему соціально-економічних індикаторів, що дають змогу провести порівняльний аналіз;

4 – зміст та структура виконаного ситуаційного завдання відповідають меті дослідження, запропонована презентація результатів дослідження та подано аналітичні пояснення й висновки стосовно поставлених завдань; проведено достатнє дослідження та визначено необхідний перелік показників, відповідно до мети ситуаційного завдання; обґрунтовано систему соціально-економічних індикаторів, що дають змогу провести порівняльний аналіз;

3 – зміст та структура виконаного ситуаційного завдання відповідають меті дослідження, запропонована презентація результатів дослідження та подано аналітичні пояснення й висновки стосовно поставлених завдань; проведено достатнє дослідження та визначено перелік необхідних показників відповідно до мети ситуаційного завдання, але не в повній мірі обґрунтовано систему соціально-економічних індикаторів, що дають змогу провести порівняльний аналіз;

0 – зміст та структура виконаного ситуаційного завдання не відповідають меті дослідження або виконання кейс-завдання відсутнє.

Самостійна робота (домашнє завдання) (3 бали):

3 – робота виконана і захищена в строк без помилок у розрахунках, надані обґрунтовані висновки і правильні відповіді за темою роботи;

2,5 – робота виконана і захищена без помилок у розрахунках, надані обґрунтовані висновки і правильні відповіді за темою роботи;

2 – робота виконана та захищена з незначними помилками у розрахунках та висновках;

0 – робота невиконана і незахищена.

Тестові завдання (2 бала):

25% правильних відповідей – 0,5 бали;

50% правильних відповідей – 1 бал;

75% правильних відповідей – 1,5 бали;

100% правильних відповідей - 2 бали.

Колоквіум (10 балів)

10 – усі завдання колоквіуму вирішені вірно, висновки мають вид аналітичних оглядів, що ґрунтовно відображають зміст проведеної роботи відповідно до наведеної ситуації;

9 – усі завдання колоквіуму вирішені вірно, висновки мають вид аналітичних оглядів, що недостатньо ґрунтовно відображають зміст проведеної роботи відповідно до наведеної ситуації;

8 – усі завдання колоквіуму вирішені вірно, аналітичні висновки мають недосконалий вид, але, загалом, відображають зміст проведеної роботи відповідно до наведеної ситуації;

7 – усі завдання колоквіуму вирішені, але студент припустився незначних помилок у вирішенні завдань та формулюванні аналітичних висновків відповідно до наведеної ситуації;

6 – усі завдання колоквіуму вирішені, але студент припустився значних помилок у їх вирішенні та формулюванні висновків, що повинні мати аналітичний характер;

0 – студент не з'явився на колоквіум.

Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано"

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція розкриває питання: 1. Програми міжнародних зіставлень як бази здійснення порівняльних оцінок. 2. Проблем викривлення даних макроекономічних показників. 3. Інформаційно - аналітичного забезпечення достовірності зіставлення даних. 4. Модельного дезагрегування макроекономічних показників.	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Практична ситуація за темою: «Аналітичні основи здійснення міжнародних зіставлень». Завдання 1. Визначення загального механізму викривлення даних при формуванні макроекономічних показників. Завдання 2. Форму-	Опрацювання практичної ситуації	4
Захист ситуаційного завдання			5	

		вання інформаційно-аналітичних основ зіставлення даних. Виконання ситуаційного завдання «Компоненти сукупної пропозиції та тренди економічного зростання»	Тестові завдання	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою 1. Підготовка до тестового контролю, виконання домашніх завдань за темою 1	Домашнє завдання	3
	Аудиторна робота			
Тема 2.	Лекція	Лекція розкриває питання: 1. Використання цін одиниці продукції для зіставлення виробничої сторони. 2. Метод валютних курсів в міжнародних зіставленнях. 3. Метод зважених натуральних показників.	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Практична ситуація за темою: «Базові методи здійснення міжнародних зіставлень». Завдання 1. Ціна як головна ознака здійснення міжнародних зіставлень: правила визначення та застосування. Завдання 2. Використання прямих характеристик при здійсненні товарообмінних операцій між країнами. Виконання ситуаційного завдання «Переваги та недоліки використання натуральних показників при здійсненні міжнародних зіставлень»	Опрацювання практичної ситуації	4
			Захист ситуаційного завдання	5
			Тестові завдання	2
		Самостійна робота		
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою 2. Підготовка до тестового контролю, виконання домашніх завдань за темою 2	Домашнє завдання	3
	Аудиторна робота			
Тема 3	Лекція	Лекція розкриває питання: 1. Загальні принципи теорії вибіркового методу при порівняльній оцінці. 2. Оцінка параметрів сукупності в практиці міжнародних зіставлень. 3. Перевірка гіпотез відносно середніх та часток в дослідженні макроекономічних показників. 4. Вимір ефективності вибіркового дослідження в практиці міжнародних зіставлень	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Практична ситуація за темою: «Вибірковий метод в практиці міжнародних зіставлень». Завдання 1. Доцільність формування вибіркової сукупності при здійсненні порівняльного аналізу поміж країнами. Завдання 2. Пошук за-	Опрацювання практичної ситуації	2
			Захист ситуаційного завдання	5

		кономірностей для кількісних та якісних даних Виконання ситуаційного завдання «Перевірка гіпотез для даних, що не підпорядковуються нормальному закону розподілу»	Захист ситуаційного завдання	2
			Колоквіум	10
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою 3. Підготовка до тестового контролю, до модульного контролю, виконання домашніх завдань за темою 3	Домашнє завдання	3
Тема 4	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція розкриває питання: 1. Методологія визначення ПКС. 2. Валютний курс та ПКС: схема взаємозв'язку для міжнародних зіставлень. 3. Практика використання ПКС. 4. Види зіставлень та інструменти їх оцінки	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Практична ситуація за темою: «Міжнародні зіставлення за паритету купівельної спроможності (ПКС)». Завдання 1. Формування загальної схеми розрахунку ПКС у відповідності до наявної інформації. Завдання 2. Підбір методів оцінки інформації в залежності від наявності двосторонніх чи багатосторонніх зіставлень. Виконання ситуаційного завдання «Визначення доцільності взаємозв'язку валютного курсу та ПКС»	Опрацювання практичної ситуації	4
			Захист ситуаційного завдання	5
			Тестові завдання	2
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою 4. Підготовка до тестового контролю, виконання домашніх завдань за темою 4	Домашнє завдання	3
Тема 5	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція розкриває питання: 1. Специфіка побудови й використання міжнародних індексів в рейтингових оцінках. 2. Індекс людського розвитку: аналітичні аспекти застосування. 3. Індекс економічної свободи: сучасна практика використання. 4. Глобальний індекс конкурентоспроможності: специфіка визначення	Робота на лекції	
	Практичне заняття	Практична ситуація за темою: «Індекси як інструмент зіставлення інформації по країнах». Завдання 1. Визначення переваг й недоліків використання інтегральних характеристик при побудові рейтингових оцінок. Завдання 2.	Опрацювання практичної ситуації	4
Захист ситуаційного завдання			5	

	Виокремлення специфіки визначення та аналітичних аспектів застосування міжнародних індексів.	Тестові завдання	2
	Виконання ситуаційного завдання «Можливості порівняльного аналізу при наявності різних баз порівняння й неповноти інформації»	Колоквіум	10
Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою 5. Підготовка до тестового контролю, виконання домашніх завдань за темою 5	Домашнє завдання	3
Залік			100

Рекомендована література

Основна

1. Левин Девид М., Стефан Девид, Кребель Тимоти С., Беренсон Марк Л. Статистика для менеджеров с использованием Microsoft Excel,: пер. с англ. – М.: издательский дом «Вильямс», 2004 г. – 1312 с.
2. Моторин Р.М. Міжнародна економічна статистика: Підручник. – К.: КНЕУ, 2004. – 324 с.
3. Клиторин В.И. Количественные оценки в социально-экономических исследованиях. Идеи и идеалы, № 4(26). Т2, 2015- С 96-106.
4. Орлов А.И. Новая парадигма математических методов экономики / А.И. Орлов // Экономический анализ: теория и практика. – 2013. - № 36 (339). – С.25-30. URL:
5. Орлов А.И. Теория измерений как часть методов анализа данных: размышления над переводом статьи П.Ф. Веллемана и Л. Уилкинсона / А.И. Орлов // Социология: методология, методы и математическое моделирование. - 2012. - № 35. - С. 155-174.
6. Салин. В.Н., Попова А.А., Шпаковская Е.П. Место статистики в процессах глобализации, Век глобализации №2, 2013, - с. 131-142
7. Єріна А.М. Міжнародні рейтинги: статистичні аспекти обчислення та застосування, Статистика України, 2016, №3, - С.56-64.

Додаткова

8. Веллеман П.Ф., Уилкинсон Л. Типология номинальных, ординальных, интервальных и относительных шкал вводит в заблуждение // Социология: методология, методы, математическое моделирование. 2011. № 33. С.166 – 193.
9. Горбань И.И. Случайность и гиперслучайность. Монография. Киев. Наукова думка, 2016.- 286 с.
10. Дубина И.Н. Математические основы эмпирических социально-экономических исследований: Учебное пособие. – Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 2006. - 263 с.
11. Овчаров А.О. Методы экономической науки и проблемы моделирования // Вопросы экономики, 15(591), 2014, - с. 46-51.
12. Юрасова М.В. Проблемы измерения современного менеджмента. Вестн. Моск.ун-та. Сер 18.№1, 2016. С 139-149.
13. Большие данные: потенциал, проблемы и применение в статистике . записки для обсуждения МВФ, 2017, 48 с.

Інформаційні ресурси

14. Руководство по индексам потребительских цен: теория и практика. [Электронный ресурс]. – режим доступа: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/themes/13/cpi_ru.pdf
15. Система национальных счетов 2008, Нью-Йорк, 2012 год. [Электронный ресурс]. – режим доступа: <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/sna2008russian.pdf>

16. Purchasing Power Parities and the Real Size of World Economies. A Comprehensive Report of the 2011 International Comparison Program. [Электронный ресурс]. – режим доступа: <http://siteresources.worldbank.org/ICPEXT/Resources/2011-ICP-Global-Report.pdf>

17. Сторінка курсу на платформі Moodle (персональна навчальна система). - Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7334>